

MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS 1-8 KLASIŲ DORINIO UGDYMO (ETIKOS) PAMOKOSE

Vienas iš pagrindinių dorinio ugdymo mokytojo uždavinių – teigiamo mokinių savęs vertinimo ugdymas. Tik pozityvus vertinimas skatina mokinių motyvaciją siekti pažangos ir mokytis. Dorinio ugdymo mokytojas rūpinasi mokinių pasitikėjimo savo jėgomis ugdymu, palankiu klasės klimatu ir stebi individualią mokinių pažangą. Mokiniai skatinami siekti pažangos pabrėžiant jų pasiekimus ir gerąsias savybes, vertinant tai, ką kiekvienas mokinsys jau moka, geba, žino ir supranta. Ugdymo procese taikomi tokie vertinimo būdai: formalusis (vertinama įskaityta) ir neformalusis (nesiejamas su įskaityta). Mokiniai prieš atliekant užduotis supažindinami su vertinimo kriterijais.

1. Formalusis vertinimas - taikomas vertinant žinias, įgūdžius, dalykinius bei bendruosius gebėjimus, nustatant pažangą. Mokinių užduotys vertinamos remiantis nustatytais vertinimo kriterijais. Vertinimas įskaityta 5-8 klasės („įskaityta“, „neįskaityta“), padaryta arba nepadaryta pažanga 1-4 klasės („p.p“ arba „n.p“). Nepatenkinamas įvertinimas – „neįskaityta“ („neįsk“), „nepadare pažangos“ („n.p“).

2. Diagnostinis vertinimas atliekamas baigus tam tikrą mokymosi temą, skyrių ar periodą. Užduotys parengiamos atsižvelgiant į BP reikalavimus. Vertinimo periodiškumas suplanuojamas dalyko ilgalaikiuose planuose bei su juo supažindinami mokiniai. Mokinys dėl pateisinamos arba nepateisinamos priežasties nedalyvavęs pamokoje ir neatlikęs atsiskaitomojo darbo privalo už jį atsiskaityti per dvi savaites (laiką ir atsiskaitymo formą suderina su mokytoju).

3. Formuojamasis vertinimas. Tai nuolatinis vertinimas ugdymo proceso metu, kuriuo siekiama operatyviai suteikti detalią informaciją apie tolesnio mokinio mokymosi bei tobulėjimo galimybes, numatant mokymosi perspektyvą, patiprinant daromą pažangą. Formuojamasis vertinimas skatina mokinius mokytis analizuoti esamus pasiekimus ar mokymosi spragas, sudaro galimybes mokiniams ir mokytojams geranoriškai bendradarbiauti.

4. Apibendrinamasis vertinimas – vertinimas, naudojamas baigus programą.

5. Kaupiamasis vertinimas - tai informacijos apie mokinio mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimas naudojant Classdojo sistemą. Kaupiamojo vertinimo kriterijai 5-10 klasėms:

VEIKLA	ĮVERTINIMAS BALAIS
1. Tinkamas pasirengimas pamokai (turi etikos sąsiuvinį, būtinas pamokai priemonės)	1
2. Teksto skaitymas ir analizė (tekste pagrindinės minties ar idėjos suradimas bei iškėlimas)	1-3
3. Užduoties atlikimas (raštu, žodžiu, menine išraiška)	1-3
4. Aktyvus dalyvavimas pamokoje, kūrybiškumas, originalumas	1-3
5. Elgesio kultūra (mandagumas, pagarba, pagalba kitiems, drausmė)	1-3
6. Projektinė veikla (konkursai, konferencijos, dalyvavimas renginiuose ir kt.)	5-10
7. Tvarkingi užrašai (vertinama pusmečio pabaigoje)	1-5

8. Savo darbo pamokoje įsivertinimas	1-3
--------------------------------------	-----

Kaupiamąja įskaita mokinyς įvertinamas kiekvieno pusmečio pabaigoje, kai pagal kaupiamojo vertinimo kriterijus surenka 100 taškų. Jei mokinyς nesurenka reikiamo kiekio taškų, jam skiriami papildomi darbai. Jei po papildomų darbų nesurenka 100 taškų, vertinamas „neįskaityta“.

Fiksuojant pusmečio dalyko įvertinimą įrašais „įsk“ arba „neįsk“, atsižvelgiama į tai, kokių įrašų per ugdymo laikotarpį yra daugiau. Pusmečio pabaigoje mokiniui, gavusiam ne mažiau kaip 3 įskaitas, rašomas pusmečio įvertinimas „įskaityta“.

Dalyko metinis įvertinimas fiksuojamas įrašu „įsk“, jei I ir II pusmečių įvertinimai yra „įsk“ ir „įsk“ arba „įsk“ ir „neįsk“, arba „neįsk“ ir „įsk“. Dalyko metinis įvertinimas fiksuojamas įrašu „neįsk“, jei I ir II pusmečių įvertinimai yra „neįsk“.

Kaupiamojo vertinimo kriterijai 1-4 klasėse:

Eil. Nr.	Veikla	Taškai
1.	Aktyvumas pamokoje	2
2.	Projektinė veikla	5
3.	Dalyvavimas pokalbyje.	2
4.	Kruopštus užduočių atlikimas (raštu, žodžiu, menine išraiška)	1-3
5.	Teksto skaitymas ir nagrinėjimas (tekste pagrindinės minties suradimas)	3
6.	Pagalba mokytojui ar klasės mokiniui	2
7.	Savo darbo pamokoje įsivertinimas	1-3

Kaupiamasis vertinimas etikos pamokose 1-4 klasės

Mokinyς įvertinamas kiekvieno pusmečio pabaigoje, kai pagal kaupiamojo vertinimo kriterijus surenka 100 taškų. Jei mokinyς nesurenka reikiamo kiekio taškų, jam skiriami papildomi darbai. Jei po papildomų darbų nesurenka 100 taškų, vertinamas „nepadarė pažangos“.

Pusmečio pabaigoje mokiniui, gavusiam **ne mažiau kaip 3 įvertinimus**, rašomas pusmečio įvertinimas „**padarė pažangą**“.

Etikos vertinimo aprašas

Tai bendro pobūdžio etikos pasiekimų vertinimo kriterijai, kurie skirti ne mokinio dorovingumui įvertinti, o padėti mokytojui spręsti, kiek vaikas jau yra pasiekęs tam tikroje etikos mokymosi veiklos srityje ir ko jis dar turėtų siekti. Pateikti kriterijai gali būti taikomi ir tarpiniams pasiekimams nustatyti baigus tam tikrą kurso dalį, ir darant apibendrinamuosius vertinimo aprašus trimestro, pusmečio ar mokslo metų pabaigoje. Etikos pasiekimai neskirstomi lygiais, o vertinimo kriterijai neturėtų būti naudojami mokinių skirstymui į „pažangius“ ar „nepažangius“.

Mokinių pasiekimų požymiai. 1–2 klasės

Pasiekimų sritys/ Veiklos sritys	Motyvacija	Veiklos uždavinių supratimas	Veiklos aktyvumas	Įsivertinimas
1. Saviugda ir savisauga	Mokinys: suvokia, kodėl jam svarbu mokytis; domisi tuo, ką mokosi; tikisi pasiekti gerų rezultatų; dažniausiai pasitiki savimi; jaučia atsakomybę už savo mokymąsi ir sveikatos saugojimą.	Mokinys: planuoja savo mokymosi veiklą ir laiką; pasirenka tinkamas mokymosi ir saugumo priemones; supranta, ką jau geba, ko dar reikėtų mokytis; žino, kas trukdo ir kas galėtų padėti augti sveikam ir stipriam.	Mokinys: sutelkia dėmesį, atidžiai klauso mokytojo aiškinimo, atsakinėja į klausimus; paaiškina, kaip nauja mokymosi medžiaga siejasi su tuo, kas jau žinoma, ką patyrė; susidūręs su sunkumais, neaiškumais ar nesėkmėmis, kelia klausimus, atkakliai ieško išeities, stengiasi atlikti darbą iki galo; laikosi dienos režimo ir saugaus elgesio reikalavimų.	Mokinys: įvertina, ko išmoko ir kas pavyko arba nepavyko, supranta savo klaidas ir stiprybes; numato, ką kitą kartą darytų kitaip; supranta, kurios asmeninės savybės padeda sėkmingai mokytis ir jaustis saugiam, kurios – ne; numato, kaip galima išvengti rizikos sveikatai ir gyvybei.
2. Dialoginis bendravimas	Mokinys: jaučia įvairios komunikacijos	Mokinys: supranta, kaip bendraudamas	Mokinys: moka dėmesingai klausytis kito	Mokinys: apmąsto bendravimo sėkmę,

	poreikį (norą bendrauti, dalytis patirtimi, pasakoti, išsakyti savo nuomonę); stengiasi išklaudyti ir suprasti kitą, gerbti jo nuomonę ir bendrauti mandagiai; jaučia atsakomybę už tiesos sakymą ir savo žodžių tikrumą.	kalba ir naudodamas nežodinius signalus, jis gali perduoti kitiems savo mintis ir jausmus; stengiasi parinkti tinkamus žodžius ir bendrauti mandagiai; stengiasi aiškiai formuluoti savo nuomonę; geba užmegzti pokalbį, palaikyti draugiškus santykius ir išvengti konfliktų.	jam perteikiamos informacijos; geba dalyvauti diskusijoje ir išsakyti savo nuomonę; atpažįsta teisingą ir klaidingą informaciją; geba atpažinti ir perteikti jausmus žodinės ir nežodinės komunikacijos priemonėmis.	kuri priklauso nuo abiejų pašnekovų; stengiasi išsiaiškinti nesusipratimų ir konfliktų priežastis; geba kito atsiprašyti ir kitam atleisti; stengiasi taisyti reaguodamas į kritiką ir pastabas.
3. Socialiniai santykiai	Mokinys: palankiai vertina save ir daugumą savo bendruomenės narių; norai būna kolektyve, dalyvauja bendroje veikloje.	Mokinys: numato, kaip gerai atlikti savo pareigas bendruomenėje; išsiaiškina bendras taisykles; siūlo būdus ir priemones bendram tikslui siekti.	Mokinys: aktyviai dalyvauja bendroje veikloje ir dirba grupėje; laikosi susitarimų ir taisyklių; stengiasi veikti atsivėlgdamas į kitų poreikius ir padėti kitiems.	Mokinys: apmąsto savo elgesį ir ketinimus, ar jie buvo tinkami; įvertina savo veiksmus ir jų pasekmes aplinkiniams; įvertina, kas dirbant grupėje pavyko, o kas – nepasisekė ir kodėl.
4. Santykis su pasauliu	Mokinys: domisi įvairiais naujais dalykais, kelia klausimus, filosofuoja; stengiasi išsiaiškinti nežinomus, paslaptinius reiškinius; stebisi pasaulio grožiu, gamtos įvairove ir kultūros vertybėmis.	Mokinys: numato, iš kokių šaltinių jis gali pasisemti žinių ir išminties; bando kelti klausimus, hipotezes ir jas tikrinti.	Mokinys: geba palyginti informaciją iš kelių šaltinių apie gerai jam žinomus faktus, įvykius, reiškinius; geba išvelgti pažįstamų objektų panašumus ir skirtumus; geba atsakyti į informacijos suvokimo klausimus.	Mokinys: geba įvertinti, ką naujo sužinojo arba suprato; gali įvertinti, kurios jo turimos žinios yra teisingos, o kurios – abejotinos; išvardija sau svarbias vertybes (kas jam yra brangu).

Mokinių pasiekimų požymiai. 3–4 klasės

Pasiekimų sritys/ Veiklos sritys	Motyvacija	Veiklos uždavinių supratimas	Veiklos aktyvumas	Įsivertinimas
1. Saviugda ir saviapgauja	Mokinys: suvokia, kodėl jam svarbu	Mokinys: planuoja savo mokymosi veiklą	Mokinys: sutelkia dėmesį, atidžiai klausosi	Mokinys: įvertina, ko išmoko ir kas

	<p>mokytis; domisi tuo, ką mokosi; tikisi pasiekti gerų rezultatų; dažniausiai pasitiki savimi; jaučia atsakomybę už mokymąsi ir sveikatos saugojimą.</p>	<p>ir laiką; pasirenka tinkamas mokymosi ir saugumo priemonės; supranta, ką jau geba, ko dar reikėtų mokytis; žino, kas trukdo ir kas galėtų padėti augti sveikam ir stipriam.</p>	<p>mokytojo aiškinimo, atsakinėja į klausimus; paaikškina, kaip nauja mokymosi medžiaga siejasi su tuo, kas jau žinoma, ką patyrė; susidūręs su sunkumais, neaiškumais ar nesėkmėmis, kelia klausimus, atkakliai ieško išeities, stengiasi atlikti darbą iki galo; laikosi dienos režimo ir saugaus elgesio reikalavimų.</p>	<p>pavyko arba nepavyko, supranta savo klaidas ir stiprybes; numato, ką kitą kartą darytų kitaip; supranta, kurios asmeninės savybės padeda sėkmingai mokytis ir jaustis saugiam, kurios – ne; numato, kaip galima išvengti rizikos sveikatai ir gyvybei.</p>
2. Dialoginis bendravimas	<p>Mokinys: jaučia įvairios komunikacijos poreikį (norą bendrauti, dalytis patirtimi, pasakoti, išsakyti savo nuomonę); stengiasi išklausti ir suprasti kitą, gerbti jo nuomonę ir bendrauti mandagiai; jaučia atsakomybę už tiesos sakymą ir savo žodžių tikrumą.</p>	<p>Mokinys: supranta, kaip bendraudamas kalba ir naudodamas nežodinius signalus, jis gali perduoti kitiems savo mintis ir jausmus; stengiasi parinkti tinkamus žodžius ir bendrauti mandagiai; stengiasi aiškiai formuluoti savo nuomonę; geba užmegzti pokalbį, palaikyti draugiškus santykius ir išvengti konfliktų.</p>	<p>Mokinys: moka dėmesingai klausytis kito jam perteikiamos informacijos; geba dalyvauti diskusijoje ir išsakyti savo nuomonę; atpažįsta teisingą ir klaidingą informaciją; geba suprasti ir perteikti jausmus žodinės ir nežodinės komunikacijos priemonėmis.</p>	<p>Mokinys: apmąsto bendravimo sėkmę, kuri priklauso nuo abiejų pašnekovų; stengiasi išsiaiškinti nesusipratimų ir konfliktų priežastis; geba kito atsiprašyti ir kitam atleisti; stengiasi taisyti reaguodamas į kritiką ir pastabas.</p>
3. Socialiniai santykiai	<p>Mokinys: palankiai vertina save ir daugumą savo bendruomenės narių; noriai būna kolektyve, dalyvauja bendroje veikloje.</p>	<p>Mokinys: numato, kaip gerai atlikti savo pareigas bendruomenėje; išsiaiškina bendras taisykles; siūlo būdus ir priemones bendram tikslui siekti.</p>	<p>Mokinys: aktyviai dalyvauja bendroje veikloje ir dirba grupėje; laikosi susitarimų ir taisyklių; stengiasi veikti atsižvelgdamas į kitų poreikius ir padėti kitiems.</p>	<p>Mokinys: apmąsto savo elgesį ir ketinimus, ar jie buvo tinkami; įvertina savo veiksmus ir jų pasekmes aplinkiniams; įvertina, kas dirbant grupėje pavyko, o kas – nepasisekė ir kodėl.</p>
4. Santykis su pasauliu	<p>Mokinys: domisi įvairiais naujais dalykais, kelia klausimus, filosofuoja;</p>	<p>Mokinys: numato, iš kokių šaltinių jis gali pasisemti žinių ir išminties; bando kelti klausimus, hipotezes</p>	<p>Mokinys: geba palyginti informaciją iš kelių šaltinių apie gerai jam žinomus faktus, įvykius,</p>	<p>Mokinys: geba įvertinti, ką naujo sužinojo arba suprato; gali įvertinti, kurios jo</p>

	stengiasi išsiaiškinti nežinomus, paslaptinius reiškinius; stebisi pasaulio grožiu, gamtos įvairove ir kultūros vertybėmis	ir jas tikrinti.	reiškinius; geba įžvelgti pažįstamų objektų panašumus ir skirtumus; geba atsakyti į informacijos suvokimo klausimus.	turimos žinios yra teisingos, o kurios – abejotinos; nusako sau svarbias vertybes (kas jam yra brangu).
--	--	------------------	--	---

Mokinių pasiekimų požymiai. 5–6 klasės

Pasiekimų sritys/ Veiklos sritys	Motyvacija	Veiklos uždavinių supratimas	Veiklos aktyvumas	Įsivertinimas
1. Saviugda ir savisauga	Mokinys: kodėl jam pačiam svarbu mokytis etikos; mokytis šį dalyką jam patinka, įdomu; tikisi padaryti asmeninę pažangą; dažniausiai pasitiki savimi; stengiasi tausoti savo sveikatą.	Mokinys: suformuoja mokytojo paašikintą konkrečios etikos pamokos uždavinį; turi reikiamų mokymosi priemonių; supranta, ką jau geba, ko dar reikėtų mokytis; kelia saviugdosa tikslus; numato, kas padeda augti sveikam, o kas yra žalinga.	Mokinys: sutelkia dėmesį atlikdamas užduotį, atidžiai klauso mokytojo aiškinimo, atsako į klausimus; paašikina, kaip nauja mokymosi medžiaga siejasi su tuo, kas jau žinoma, kas patirta; susidūręs su sunkumais, neaiškumais ar nesėkmėmis, atkakliai ieško išeities, kelia klausimus ir stengiasi atlikti darbą iki galo; dirbdamas individualiai ar grupėje, mąsto logiškai, argumentuotai, analizuoja skirtingas nuomones ir informacijos šaltinius.	Mokinys: įvertina, ko išmoko ir kas pavyko arba nepavyko, supranta savo klaidas ir pasiekimus; numato, ką kitą kartą darytų kitaip; supranta, kurios asmeninės savybės padeda sėkmingai mokytis ir gerai jaustis, o kurios – ne; numato, kaip galima išvengti rizikos sveikatai ir gyvybei.
2. Dialoginis bendravimas	Mokinys: pripažįsta, kad bendraujant labai svarbus žmonių dialogas; nori geriau pažinti ir tobulinti komunikacinius savo gebėjimus; stengiasi išklaudyti kitą, gerbti jo nuomonę ir bendrauti mandagiai;	Mokinys: moka dėmesingai išklaudyti kito jam perteikiamą informaciją; stengiasi aiškiai formuluoti ir pagrįsti savo nuomonę; pasirenka tinkamus žodžius ir laiką,	Mokinys: geba dalyvauti diskusijoje ir mandagiai išsakyti savo nuomonę; bendraudamas su kitu, geba būti empatiškas ir parodyti kitam dėmesį, užuojautą, toleranciją; moka paašikinti ir logiškai, argumentuotai išdėstyti žodžiu arba raštu savo požiūrį, nuostatas,	Mokinys: apmąsto komunikavimo procesą ir supranta, kad bendravimo sėkmė priklauso nuo abiejų pusių; stengiasi išsiaiškinti nesusipratimų ir konfliktų priežastis; geba kito atsiprašyti ir kitam

	pripažįsta, kad svarbu sakyti tiesą.	norėdamas užmegzti dialogą, draugystę ir taikiai spręsti konfliktus.	įsitikinimus.	atleisti; kritiškai vertina ne faktais, o tik žmonių nuomonėmis pagrįstą informaciją.
3. Socialiniai santykiai	Mokinys: palankiai vertina save ir daugumą savo bendruomenės narių; noriai dalyvauja klasės ir mokyklos bendruomenės gyvenime, kartu su kitais prisiima atsakomybę; stengiasi gerbti kito teises ir sąžiningai atlikti savo, kaip mokinio, pareigas; didžiuojasi savo tautybe ir pilietybe; suvokia, kad jokiais atvejais negali būti toleruojamas kito asmens žeminimas dėl išvaizdos, lyties, tautybės, religinių įsitikinimų, rasės, negalios ar senyvo amžiaus.	Mokinys: numato, kaip geriau atlikti savo vaidmenį bendruomenėje; išsiaiškina bendras taisykles; žino savo teises ir pareigas; siūlo būdus ir priemones bendram tikslui siekti; svarsto savo tapatybę tautos ir valstybės gyvenimo kontekste.	Mokinys: aktyviai dalyvauja bendroje veikloje ir dirba grupėje; laikosi susitarimų ir taisyklių; stengiasi veikti atsižvelgdamas į kitų poreikius, interesus ir jiems padėti; geba ginti savo ir kitų teises.	Mokinys: apmąsto savo elgesį ir ketinimus; kontroliuoja savo mintis, žodžius poelgius; įvertina savo veiksmus ir jų pasekmes aplinkiniams; įvertina, kas dirbant grupėje pavyko, o kas nepasisekė ir kodėl; atpažįsta asmens teisių pažeidimo, neteisingumo, diskriminacijos atvejus ar nuostatų stereotipus ir juos kritiškai vertina; pripažįsta bendruomenės normas, vertybes ir bendrą atsakomybę.
4. Santykis su pasauliu	Mokinys: nori įgyti naujų žinių, domisi įvairiais informacijos šaltiniais; stengiasi išsiaiškinti rūpimus klausimus, nežinomus dalykus ir paslaptinius reiškinius; stebisi pasaulio grožiu, gamtos įvairove ir kultūros vertybėmis.	Mokinys: numato, iš kokių šaltinių gali pasisemti žinių ir išminties; kelia egzistencinius klausimus, apmąsto filosofines mintis; paaikškina pamokos ar užduoties tikslą.	Mokinys: geba palyginti įvairių šaltinių informaciją apie gerai jam žinomus faktus, įvykius, reiškinius ir padaryti išvadas; įžvelgia nagrinėjamų objektų panašumus ir skirtumus, juos apibendrina; geba interpretuoti ir savais žodžiais paaikškinti, kaip supranta filosofų, mąstytojų, rašytojų mintis ir tekstus; geba spręsti problemas ir kūrybiškai mąstyti; pristato kitiems savo idėjas, projektus, sumanymus.	Mokinys: įvertina, ką naujo sužinojo arba suprato; geba papasakoti, kas konkrečiai vykdant sumanymus jam pavyko, o kas nepavyko; kritiškai įvertina, kurios jo turimos žinios teisingos, o kurios kelia abejonių; pripažįsta kitų kūrybinius nuopelnus, išmintingas įžvalgas, puikias idėjas; įžvelgia žmogaus mąstymo ir

pažinimo ribas: ko negalime žinoti, kuo tiesiog tikime.

Mokinių pasiekimų požymiai. 7–8 klasės

Pasiekimų sritys/ Veiklos sritys	Motyvacija	Veiklos uždavinių supratimas	Veiklos aktyvumas	Įsivertinimas
1. Saviugda ir savisauga	Mokinys: suvokia, kodėl jam pačiam svarbu mokytis etikos; mokytis šio dalyko jam patinka, įdomu; tikisi padaryti asmeninę pažangą; dažniausiai pasitiki savimi; stengiasi tausoti savo sveikatą.	Mokinys: paaškina konkrečios etikos pamokos uždavinį; turi reikiamų mokymosi priemonių; supranta, ką jau geba, ko dar reikėtų mokytis; kelia saviugdodos tikslus; numato, kas padeda augti sveikam, o kas yra žalinga.	Mokinys: sutelkia dėmesį atlikdamas užduotį, atidžiai klauso mokytojo aiškinimo, atsako į klausimus; paaškina, kaip nauja mokymosi medžiaga siejasi su tuo, kas jau žinoma, kas patirta; susidūręs su sunkumais, neaiškumais ar nesėkmėmis, atkakliai ieško išesities, kelia klausimus ir stengiasi atlikti darbą iki galo; dirbdamas individualiai ar grupėje, mąsto logiškai, argumentuotai, analizuoja skirtingas nuomones ir informacijos šaltinius.	Mokinys: įvertina, ko išmoko ir kas pavyko arba nepavyko, supranta savo klaidas ir pasiekimus; numato, ką kitą kartą darytų kitaip; supranta, kurios asmeninės savybės padeda sėkmingai mokytis ir gerai jaustis, o kurios – ne; numato, kaip galima išvengti rizikos sveikatai ir gyvybei.
2. Dialoginis bendravimas	Mokinys: pripažįsta, kad bendraujant labai svarbus žmonių dialogas; nori geriau pažinti ir tobulinti komunikacinius savo gebėjimus; stengiasi išklaudyti kitą, gerbti jo nuomonę ir bendrauti mandagiai; pripažįsta, kad svarbu sakyti tiesą.	Mokinys: moka dėmesingai išklaudyti kito jam perteikiamą informaciją; stengiasi aiškiai formuluoti ir pagrįsti savo nuomonę; pasirenka tinkamus žodžius ir laiką, norėdamas užmegzti dialogą, susidraugauti ir taikiai spręsti konfliktus.	Mokinys: geba dalyvauti diskusijoje ir mandagiai išsakyti savo nuomonę; bendraudamas su kitu, geba būti empatiškas ir parodyti kitam dėmesį, užuojautą, toleranciją; moka paaškinti ir logiškai, argumentuotai žodžiu arba raštu išdėstyti savo požiūrį, nuostatas, įsitikinimus.	Mokinys: apmąsto komunikavimo procesą ir supranta, kad bendravimo sėkmė priklauso nuo abiejų pusių; stengiasi išsiaiškinti nesusipratimų ir konfliktų priežastis; geba kito atsiprašyti ir kitam atleisti; kritiškai vertina ne faktais, o tik žmonių nuomonėmis pagrįstą

				informaciją.
3. Socialiniai santykiai	<p>Mokinys: palankiai vertina save ir daugumą savo bendruomenės narių; noriai dalyvauja klasės ir mokyklos bendruomenės gyvenime, prisiima bendrą atsakomybę; stengiasi gerbti kito teises ir sąžiningai atlikti savo, kaip mokinio, pareigas; didžiuojasi savo tautybe ir pilietybe; suvokia, kad jokiais atvejais negali būti toleruojamas kito asmens žeminimas dėl išvaizdos, lyties, tautybės, religinių įsitikinimų, rasės, negalios ar senyvo amžiaus.</p>	<p>Mokinys: numato, kaip geriau atlikti savo vaidmenį bendruomenėje; išsiaiškina bendras taisykles; žino savo teises ir pareigas; siūlo būdus ir priemones bendram tikslui siekti; apmąsto savo tapatybę tautos ir valstybės gyvenimo kontekste.</p>	<p>Mokinys: aktyviai dalyvauja bendroje veikloje ir dirba grupėje; laikosi susitarimų ir paiso taisyklių; stengiasi veikti atsižvelgdamas į kitų poreikius, interesus ir stengiasi jiems padėti; geba ginti savo ir kitų teises.</p>	<p>Mokinys: apmąsto savo elgesį ir ketinimus; kontroliuoja savo mintis, žodžius, poelgius; įvertina savo veiksmus ir jų pasekmes aplinkiniams; įvertina, kas dirbant grupėje pavyko, o kas nepavyko ir kodėl; atpažįsta asmens teisių pažeidimo, neteisingumo, diskriminacijos atvejus ar nuostatų stereotipus ir kritiškai juos vertina; pripažįsta bendruomenės normas, vertybes ir bendrą atsakomybę.</p>
4. Santykis su pasauliu	<p>Mokinys: nori įgyti naujų žinių, domisi įvairiais informacijos šaltiniais; stengiasi išsiaiškinti rūpimus klausimus, nežinomus dalykus ir paslaptinius reiškinius; stebisi pasaulio grožiu, gamtos įvairove ir kultūros vertybėmis.</p>	<p>Mokinys: numato, iš kokių šaltinių gali pasisemti žinių ir išminties; kelia egzistencinius klausimus, svarsto filosofines mintis; paaškina pamokos, užduoties ar projekto tikslus.</p>	<p>Mokinys: geba palyginti įvairių šaltinių informaciją apie gerai jam žinomus faktus, įvykius, reiškinius, geba padaryti išvadas; įžvelgia nagrinėjamų objektų panašumus ir skirtumus, geba juos apibendrinti; interpretuoja ir savais žodžiais paaškina, kaip supranta filosofų, mąstytojų, rašytojų mintis ir tekstus; geba spręsti problemas ir kūrybiškai mąstyti; pristato kitiems savo idėjas, projektus, sumanymus.</p>	<p>Mokinys: įvertina, ką naujo sužinojo arba suprato; geba paaškinti, kas konkrečioje veikloje jam pavyko, o kas nepavyko; kritiškai įvertina, kurios jo turimos žinios yra teisingos, o kurios kelia abejonių; pripažįsta kitų kūrybinius nuopelnus, išmintį, puikias idėjas; pasako, ko negalime žinoti, kuo tiesiog tikime.</p>

